

En revitalisering af jernbanen i Danmark Talepapir til foretræde for Transportudvalget, 31. januar 2023

Først og fremmest tillykke med jeres plads i folketingets nye transportudvalg.

Dernæst tak for foretrædet i dag, hvor vi introducerer jer til den 2. udgave af oplægget "En revitalisering af Jernbanen i Danmark" – et oplæg som vi allerede har udleveret til jer.

Oplægget er en revideret udgave af det oprindelige fra september 2019, som efter Corona nedlukningerne først blev fremlagt ved et foretræde for det daværende Transportudvalg i juni 2020 - og senere var temaet ved en offentlig høring på Christiansborg arrangeret af Folketinget i marts 2021. Forfatterne af oplægget er erfarne folk fra branchen.

Nogle af jer tænker måske – hvad skal vi egentlig med jernbanen? Den fylder ikke meget i bevidstheden, og den kræver mange penge! I ved allerede fra Transportministeriets introduktion til Transportområdet, at drifts- og anlægsudgifter på jernbanen er mere end 25 milliarder kroner i 2023.

Fra pressen ved I, at der er generel utilfredshed med jernbanen. Af det omdelte bilag ses, at passagertallene igennem en årrække har været faldende, mens de er stigende i vores nabolande. Det forekommer nærliggende, at faldet i passagerer skyldes, at jernbanen ikke har leveret en tilstrækkelig pålidelig transport – jernbanen er blevet utroværdig for både passagerer og godskunder.

Årsagerne? Der er mange, men vi ser de vigtigste som:

Punktligheden, som passagererne har oplevet i det seneste år, 2022, animerer ikke ligefrem til at bruge toget. Arriva præsterer bedst med lige knap 90 %, hvorimod DSBs resultat er på knap 75 %. DSB har på den baggrund udbetalt 25 millioner kroner i kompensation.

En anden hovedårsag synes at være sporarbejderne. Banedanmark planlægger og styrer tilsyneladende de mange infrastrukturarbejder ud fra en alt for ensidig prioritering af teknisk gennemførelse og økonomi på bekostning af jernbanens kunder. Banestrækninger spærres i længere tid, og passagererne er henvist til busser, mens godskunderne møder indskrænkninger i muligheden for at køre godstog. Operatørerne, bl.a. DSB og Arriva må betale for togbusser og udbetale kompensation ved forsinkelser og aflyste tog.

Vores analyse viser, at jernbanen har fået lov til at leve i sin egen lille verden. DSB og Banedanmark har for frie rammer til at følge egne dagsordener, for jernbanen er fagligt kompliceret, og kun få udenfor forstår ret meget. Ministeriet og I politikere har reelt kun input fra DSB og Banedanmark at holde sig til.

Der bruges mange penge på fornyelse af jernbanen uden en overordnet plan. De enkelte projekter er ikke tilstrækkeligt indbyrdes koordinerede, og projekternes reelle positive effekt for kunderne er ikke tilstrækkeligt belyst. Senest har vi jo kunnet læse i medierne, at der er brugt mere end 150 millioner kroner på Togfundsprojektet ved blandt andet Vejle. Penge som tilsyneladende er hældt direkte ud i Vejle Fjord.

Det haster med at genskabe jernbanens betydning som transportmiddel. Det kan ikke vente på, at de store investeringer er færdige. Penge er ikke nok. Problemerne er også strukturelle.

Og ud fra en grøn dagsorden er der ganske mange begrundelser for hurtigst muligt at få mere af gods- og persontransportarbejdet over på jernbanen.

Hvad kan der gøres?

Kundernes behov og ønsker skal i fokus, så tilliden til jernbanen kan genskabes.
Jernbanen skal revitaliseres.

I vores oplæg foreslår vi:

- Indførelse af en overordnet, samlet planlægning for hele transportsektoren og som en del af den - en sektorplan for jernbanen.
- En omorganisering af jernbanesektoren, som tydeliggør ansvars- og opgavefordelingen og langt bedre understøtter de politiske beslutningsprocesser.

Forbedret planlægning

Vi foreslår – f.eks. efter nordisk inspiration – at der fastsættes en samlet **National Transportplan** for alle transportsektorer, baseret på en overordnet vision og med trafikpolitiske prioriteringer, der tager udgangspunkt i tidens aktuelle problemstillinger: Klima, miljø, mobilitet og fremkommelighed. Som delplan skal jernbanen have sin sektorplan.

Transportplanen skal være rullende og fungere som et samlet katalog over besluttede hhv. planlagte og skitserede udviklingsprojekter inden for hver transportsektor – også jernbanen. Det kan være vedrørende infrastruktur og materiel, samt systemmæssigt, f.eks. trafikering, organisering, takstsystemer osv.

Den aftalte Infrastrukturplan 2035 er desværre ikke en egentlig plan, men den kan være et udmærket afsæt til etablering af en National Transportplan.

Omorganisering af jernbanesektoren

Vores forslag til organisation fremgår af den uddelte organisationsplan. Hovedelementerne er følgende:

En **Jernbanestyrelse** som et stærkt og fagligt kompetent organ til at prioritere, styre og koordinere sektoren. Jernbanestyrelsen skal desuden være en uafhængig og faglig partner for departementet - og dermed jer politikere.

Hensynet til kunderne skal prioriteres ved infrastrukturarbejder. Det kan ske ved at placere trafikstyring og kapacitetsplanlægning i en selvstændig organisation, som vi kalder **Dansk Jernbanestyling**.

Som I ser af organisationsplanen, er der flere andre ændringer, som vi mener skal til for at få en bedre og tydeligere ansvars- og opgavefordeling. Det indebærer også en rendyrkning af DSBs og Banedanmarks opgaver, og sidstnævnte under navnet **Dansk Jernbaneinfrastruktur**, hvor al infrastruktur samles.

Tiden i dag tillader desværre ikke at gå i detaljer, men vi beder udvalget studere vores oplæg og de beskrevne problemstillinger og forslag til omorganiseringen af sektoren.

Vi er bevidste om, at der vil være modvilje overfor at ændre i de bestående organisationer, men vi ser det som en tvingende nødvendighed, hvis jernbanen skal kunne genvinde kundernes tillid og sin betydning som transportmiddel. Vejen frem kunne være en analyse af sektoren i en jernbanekommission, hvor vores oplæg kunne indgå.

Vi står selvfølgelig til rådighed for en nærmere dialog, hvis det ønskes.

Ole Kien
Senior konsulent

Ole-Chr. M. Plum,
Selvstændig konsulent

Mobil: 6129 8010
E-mail: kien@mail.dk

Mobil: 4073 8499
E-Mail: ole@lindplum.dk